

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO
postmottak@kld.dep.no

Telefon + 47-48 17 07 85
Org.nr. 975 615 308 MVA

E-post leder@oa.birdlife.no
Internett oa.birdlife.no

Deres ref.

23/5569

Deres kontaktperson

Vår ref.

sak/677

Vår kontaktperson

Jan Olav Nybo

Dato

25.01.2024

23/5569 innspill til natur- og klimameldinger

Innledning

BirdLife Oslo og Akershus viser til innspillsmøtet for Østlandet i Klima- og miljødepartementet 11.01.2024. Vi vil først få takke for at vi fikk mulighet til å delta. Det er positivt at regjeringa skal utarbeide stortingsmeldinger for klima og naturmangfold, og det er veldig viktig at meldingene ses i sammenheng. Vi kan ikke risikere at tiltak som isolert sett fører til reduserte klimautslipp samtidig går på bekostning av urørt natur og biologisk mangfold. BirdLife OA tenker da særlig på vindkraft både på land og til havs, som er en stor trussel mot fuglelivet. Det er godt dokumentert at vindturbiner på land fører til tap av leveområder, representerer en barriere ved forflytning (vår- og høsttrekk samt næringsøk), og tar livet av mye fugl ved kollisjoner med rotorbladene. Mest kjent her er nok havørn, men også andre rovfuglarter, vadefugl, ugler og hønsefugl er utsatt. Veldig mange fuglearter trekker langs kysten og over hav vår og høst (til og fra overvintringsområder), men detaljene i dette trekket kjenner vi ikke, så hvor stor konflikten er med vindkraft til havs er lite kjent. På dette feltet er det stort behov for mer kunnskap før utbygging av vindkraft starter for fullt på norsk sokkel.

Stortingsmelding om klima

BirdLife OA ser at det er nødvendig med en overgang fra fossil til fornybar energi for å få ned klimagassutslipp. Vi vil peke på at det er et stort potensial innen energieffektivisering og økonomisering som i liten grad er utløst fram til nå. Det kan skyldes at dette ofte dreier seg om mange små enkeltbidrag (husholdninger), men også at Enova har for få virkemidler og at støttebeløpene er for små. Enovas økonomiske rammer må styrkes både når det gjelder støtte til næringsbygg, industri og private husholdninger. Videre ligger det også noen TWh i å ruste opp eksisterende vasskraftverk, og det er et stort potensial innen solenergi. Støtten Enova gir til solceller på tak har gått ned i det siste; denne støtten må opp for å bedre lønnsomheten i slike tiltak.

Vi er altså skeptisk til vindkraft på grunn av negative konsekvenser for naturmiljøet. I tillegg er dette uregulerbar kraft som må balanseres mot regulerbar kraft, noe som kan gi press for hardere regulering av eksisterende vasskraftverk og bygging av flere magasin, noe som er negativt for biologisk mangfold.

Stortingsmelding om naturmangfold

Grunnet ulike typer tekniske inngrep og hardhendt skogsdrift går utviklinga når det gjelder artsmangfold og naturtyper i feil retning. Mye av arealdisponeringa skjer i kommunene, som gjennom plan- og bygningsloven (pbl) styrer hvor det skal bygges og ikke, og som gjennom kommunale landbrukskontor også har kontroll på skogbruket. Nå behandles også vindkraftanlegg etter pbl i tillegg til etter energiloven. Det er positivt med dobbel behandling. Det bør gjennomføres en tilsvarende endring av vasskraftsaker, slik at de både behandles etter pbl og etter vannressursloven (vrl)/vassdragsreguleringsloven (vregl). Det kan bety at det blir større sannsynlighet for å fange opp og stoppe større naturinngrep.

Dette betyr ikke at BirdLife OA mener at den forvaltning av naturverdier som skjer på kommunalt nivå er god nok. Kommunene har for stor frihet, blant annet fordi de ofte gir dispensasjon fra plan fordi pbl gir rom for det. Vi krever derfor tiltak fra sentrale myndigheter som reduserer kommunenes handlingsrom.

Vi ønsker følgende grep fra regjeringa som må tydeliggjøres i stortingsmeldinga:

- Arealnøytralitet. Dette må være et krav alle kommuner må oppfylle. Når natur bygges ned (det vil skje) må tilsvarende ødelagt opprinnelig natur restaureres, altså tilbakeføres. Utgangspunktet må være at utbygging bør skje ved transformasjon av allerede utnyttede arealer og ved fortetting. Eksempelvis bør hyttebygging kun tillates i områder som alt har hytter spredt over et visst areal.
- Kunnskap. Kommunene må ha tilstrekkelig med kunnskap. Vi ønsker oss MIK-reformen tilbake, altså at det stilles midler til disposisjon som sikrer at alle kommuner har en miljø/naturkonsulent. Naturvitere/biologer er nøkkelpersoner for å tilføre beslutningsrelevant kunnskap i saksbehandlingen, men må da også gis status og innflytelse.
- Alle kommuner må utarbeide en kommunedelplan/temaplan for naturmangfold
- Natur må få en verdi slik at den er dyr å forbruke, lønnsom å restaurere. Det betyr at det må innføres en *naturavgift* som setter en pris på det å ødelegge/bygge ned natur.
- Restaurering av natur må bli et tema som alltid skal inngå i kommuneplanens arealdel
- Alle hogster over 10 dekar skal være meldepliktige og sendes på høring
- Det må innføres forbud mot hogst i hekketida, det vil si i perioden 15.04.–01.07. Det er nesten uforståelig at dette ikke er lovbestemt i dag.
- Pbls §§ 1–8 må strammes inn slik at muligheten for å gi dispensasjon til bygging i 100-metersbeltet mot sjø blir langt mindre. Det må også bli strengere regler for å ta i bruk urørt natur.
- Statsforvalteren må i mye større grad ha mulighet til å komme med innsigelse mot kommunale vedtak som truer naturverdier
- Totalforbud mot nedbygging og oppdyrking av myr må innføres straks; det er også et veldig godt klimatililtak
- Det må sikres et kraftig løft i midler til vern av skog, myr og deltaområder

Vennlig fuglehilsen

Håkan Billing
leder

Jan Olav Nybo (sign.)
naturvernkontakt